

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 30.10.2008
COM(2008) 680 konč.

POROČILO KOMISIJE SVETU

o Resoluciji Sveta z dne 23. novembra 2007 o posodobitvi univerz za pospeševanje konkurenčnosti Evrope v svetovnem gospodarstvu znanja

{SEC(2008 2719)}

POROČILO KOMISIJE SVETU

o Resoluciji Sveta z dne 23. novembra 2007 o posodobitvi univerz za pospeševanje konkurenčnosti Evrope v svetovnem gospodarstvu znanja¹

1. OZADJE

To poročilo in priloženi delovni dokument služb Komisije sta bila napisana kot odgovor na zahtevo Sveta v Resoluciji Sveta z dne 23. novembra 2007 o posodobitvi univerz za pospeševanje konkurenčnosti Evrope v svetovnem gospodarstvu znanja. Svet je pozval Komisijo, naj „pomaga državam članicam pri agendi za posodobitev in zlasti:

- (1) v posvetovanju z ustreznimi visokošolskimi in raziskovalnimi krogi ter nacionalnimi oblastmi opredeli morebitne ukrepe za spopadanje z izzivi in ovirami, s katerimi se soočajo univerze v Evropski uniji pri posodabljanju in polnem prispevanju k uresničitvi ciljev lizbonske agende;
- (2) olajša medsebojno učenje v okviru lizbonske agende – zlasti v okviru delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010 in nadaljnjega ukrepanja na podlagi zelene knjige o ERP – ter s spodbujanjem partnerstev med univerzami in industrijo/zasebnim sektorjem;
- (3) opredeli morebitne ukrepe za odpravo ovir za mobilnost študentov, učiteljev in raziskovalcev v Evropi ter zlasti za medsebojno priznavanje kreditnih točk in diplom² ter v ta namen spodbuja izmenjavo najboljših praks;
- (4) v povezavi s strukturami nacionalnih programov spremlja in oceni vpliv:
 - socialnega okolja študentov, ki sodelujejo v programu Erasmus,
 - prispevka programa Erasmus k agendi za posodobitev,
 - prispevka programa Erasmus Mundus k mednarodni privlačnosti evropskih univerz.“

Poročilo se sicer osredotoča na mobilnostne vidike Resolucije Sveta, vendar pa podaja tudi najnovejšo stanje pri posodabljanju evropskih univerz. Opisuje delo, ki ga je Komisija opravila v odgovor na to zahtevo, in prikazuje glavne zaključke na podlagi tega dela. Priložen delovni dokument služb Komisije podrobneje obrazlaga ugotovitve.

¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st16/st16096-re01.en07.pdf>

² Priznavanje poklicnih kvalifikacij učiteljev in raziskovalcev je že zajeto z Direktivo 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij. Ta direktiva poenostavlja, posodablja in prečiščuje 15 obstoječih direktiv, sprejetih med letoma 1975 in 1999. Države članice so jo morale začeti izvajati do 20. oktobra 2007.

2. OPRAVLJENO DELO IN GLAVNE UGOTOVITVE

Komisija je sodelovala z državami članicami in visokošolskim sektorjem zaradi opredelitve posodobitvene agende za univerze, ki zajema trojno poslanstvo univerz (izobraževanje, raziskovalno dejavnost in inovacije), in zagotavljanja podpore njenemu izvajanju z odprto metodo koordinacije (OMK), strokovnimi skupinami in študijami (vključno z dialogom med skupinami oblikovalcev politike in strokovnjakov, dejavnostmi vzajemnega učenja, indikatorji, merili uspešnosti, poročili in analizami), s posameznimi pobudami (zagotavljanje kakovosti, ECTS, EQF, EIT³, zbiranje podatkov o univerzah itd.) ter s podpiranjem pobud drugih zainteresiranih (poskusni projekti, združenja, mreže itd.) s programom vseživljenjskega učenja in 7. okvirnim programom EU za raziskave.

2.1. Obravnavanje izzivov in ovir, s katerimi se srečujejo univerze pri svojem posodabljanju

Najpomembnejši izzivi in ovire pri posodabljanju visokega šolstva so opisani v sporočilu Komisije iz leta 2006⁴, v katerem je predlagana obravnava devetih področij: upravljanje univerz, mobilnost, avtonomija in odgovornost, partnerstvo s poslovno skupnostjo, krepitev interdisciplinarnosti in transdisciplinarnosti v usposabljanju in raziskavah, interakcija med znanjem in družbo, nagrajevanje odličnosti, študijski programi ter financiranje. Države članice so v glavnem podprle analizo in se strinjale, da bodo poročale o izvajanju agende za posodobitev v svojih poročilih v okviru agende za izobraževanje in usposabljanje 2010 (E&T 2010). Ta poročila, ki spadajo med poročila o lizbonskem procesu, ter študije in pregledi kažejo, da je kljub napredku treba še veliko storiti. Komisija bo nadaljevala dialog z nacionalnimi organi in zainteresiranimi stranmi o najboljših načinih za pospeševanje posodabljanja.

2.2. Omogočanje lažjega vzajemnega učenja v okviru delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010 in nadaljnjih ukrepov po zeleni knjigi o evropskem raziskovalnem prostoru ter s spodbujanjem partnerstva med univerzami in gospodarstvom

Komisija je uvedla več pobud za omogočanje lažjega vzajemnega učenja in uporabo OMK pri reformi visokega izobraževanja, med katere spadajo skupina za posodobitev visokega šolstva, ustanovitev delovne skupine CREST za vzajemno učenje o pristopih h kreptvi odličnosti raziskovalne dejavnosti na univerzah, letno poročilo o napredku pri doseganju ciljev lizbonske strategije v izobraževanju in usposabljanju, vključno s številnimi kazalniki in merili uspešnosti, več strokovnih skupin za preučitev različnih vidikov v zvezi z raziskovalnim poslanstvom univerz v okviru evropskega raziskovalnega prostora (enoten trg dela za raziskovalce, krepitev raziskovalne dejavnosti univerz, zunanje financiranje raziskav in finančno upravljanje, metodologije za ocenjevanje raziskovalne dejavnosti univerz) ter forum univerz in podjetij, ki je bil ustanovljen februarja 2008 in se izvaja kot ciljna akcija

³ ECTS: evropski sistem zbiranja in prenašanja kreditnih točk; EQF: evropsko ogrodje kvalifikacij; EIT: Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo.

⁴ „Uresničevanje agende za posodobitev univerz: izobraževanje, raziskave in inovacije“, COM(2006) 208.

Marie Curie v okviru programa Človeški viri v 7. okvirnem programu. Rezultati teh pobud kažejo, da je zamisel o vzajemnem učenju uspešna. Podrobnosti o posameznih pobudah so prikazane v delovnem dokumentu služb.

2.3. Obravnavanje ovir za mobilnost študentov, učiteljev in raziskovalcev

Komisija je decembra 2007 ustanovila forum strokovnjakov za mobilnost na visoki ravni, da bi preučili, kako bi lahko EU na podlagi uspeha dotedanjega programa Erasmus še povečala mobilnost, in to ne samo na univerzitetnem sektorju, ampak med mladimi nasploh, na primer med mladimi podjetniki in umetniki ter na področjih, kot je poklicno usposabljanje.

Julija 2008 je forum predstavil svoje ugotovitve in priporočila. Da mobilnost ne bi več bila izjema, ampak bi postala pravilo, forum predlaga opredelitev srednje- in dolgoročnih ciljev za mobilnost. Za nadaljnje povečanje mobilnosti je potrebno usklajeno delovanje EU, držav članic in vseh drugih zainteresiranih strani. Treba je povečati financiranje programov mobilnosti EU, programa Erasmus in Erasmus Mundus pa bi se morala dopolnjevati.

Kot nadaljevanje zelene knjige „Evropski raziskovalni prostor: nove perspektive“⁵ je Komisija maja 2008 sprejela sporočilo „Boljše poklicne možnosti in večja mobilnost: evropsko partnerstvo za raziskovalce“⁶, da bi dosegla hiter in merljiv napredek pri oblikovanju Evrope, ki bo bolj privlačna za začetek in nadaljevanje poklicne poti v raziskovanju. Sporočilo obravnava štiri ključna področja: i) javni postopki zaposlovanja in prenosljivost nepovratnih sredstev, ii) socialna varnost in dodatno pokojninsko zavarovanje, iii) privlačni zaposlitveni in delovni pogoji ter iv) izboljšanje usposabljanja, spretnosti in izkušenj evropskih raziskovalcev.

Komisija je junija 2008 uvedla nov portal EURAXESS⁷, da bi zagotovila enotno dostopno točko do informacijskih in podpornih storitev za raziskovalce, ki se selijo in nadaljujejo svojo poklicno pot v drugih državah članicah.

Poleg tega se Komisija še naprej ukvarja z vprašanjem, ali strukturne spremembe, ki so posledica bolonjskega procesa, ovirajo mobilnost. Omejena količina razpoložljivih podatkov nakazuje, da bi lahko uvedba struktur s tremi cikli pripeljala do začasnega zastoja ali zmanjšanja študentske mobilnosti v prilagoditveni fazi, vendar pa načeloma bolonjske strukture ne pomenijo ovire za mobilnost. Pričakuje se, da bodo rezultati študije o nadnacionalni mobilnosti, ki jih pripravlja nemška nacionalna agencija za program Erasmus, na voljo novembra 2008 in bodo dodatno razjasnili ta problem⁸.

⁵ COM(2007) 161 „Evropski raziskovalni prostor: nove perspektive“.

⁶ COM(2008) 317 konč. „Boljše poklicne možnosti in večja mobilnost: evropsko partnerstvo za raziskovalce“.

⁷ www.ec.europa.eu/euraxess

⁸ Nemška služba za izmenjave DAAD, glej www.daad.de.

2.4. Vpliv programov Erasmus in Erasmus Mundus

2.4.1. Socialne razmere študentov, ki sodelujejo v programu Erasmus

Študija⁹ nakazuje, da za udeležence v programu Erasmus velja v glavnem enak vzorec kot za ostalo študentsko populacijo in da ne prihajajo iz bolj privilegirane okolja kot drugi študentje. To pomeni, da Erasmus v resnici pomaga študentom iz manj premožnih družin, da lahko študirajo v tujini, kar sicer ne bi bilo mogoče. Poleg tega podatki iz študije kažejo, da je programu Erasmus uspelo vključiti nekoliko več takih študentov kot med letoma 2000 in 2005. Pomembno vprašanje je, kakšno vlogo imajo dohodkovno odvisni dodatki, ki jih zagotavljajo nekatere države članice in regije. Komisija bo pazljivo spremljala nadaljnji razvoj na tem področju.

2.4.2. Prispevek programa Erasmus k agendi za posodobitev

Ena zadnjih študij¹⁰ kaže, da je Erasmus pomembno vplival na posodobitev evropskih univerz, zlasti na področju internacionalizacije, kurikularnih inovacij in zagotavljanju kakovosti. Vse dejavnosti, ki jih na teh treh področjih podpira Erasmus, so prav tako sestavni del bolonjskega procesa za oblikovanje evropskega visokošolskega prostora. Poleg tega prispevajo k doseganju ciljev agende Izobraževanje in usposabljanje 2010 v okviru lizbonske strategije za rast in delovna mesta. Komisija pripisuje vse večji pomen ukrepom in pobudam, ki z omogočanjem primerljivosti univerz povečujejo preglednost njihovega poslanstva in uspešnosti.

2.4.3. Prispevek programa Erasmus Mundus k mednarodni privlačnosti evropskih univerz

Vmesno ovrednotenje programa Erasmus Mundus¹¹ je pokazalo, da je program na različne načine okrepil mednarodno privlačnost evropskih univerz, npr. s pospeševanjem razvijanja skupnih, dvojnih in večkratnih diplom in akademske odličnosti v evropskem visokem šolstvu. Priporočila vmesnega ovrednotenja so bila upoštevana pri pripravi prihodnjega programa Erasmus Mundus (Erasmus Mundus II), ki naj bi se začel leta 2009. Kot del programa je Komisija podprla projekt Svetovna predstavitev, namenjen trženju Evrope kot privlačnega kraja za študij za študente z vsega sveta. Spletna stran www.study-in-europe.org, ki je del projekta Svetovna predstavitev, je začela delovati maja 2008.

3. OPERATIVNI ZAKLJUČKI

OMK je že dala dobre rezultate pri posodabljanju univerz zaradi boljšega izvajanja uresničevanja poslanstva, ki povezuje izobraževanje, raziskovalno dejavnost in inovacije. Komisija bo še naprej sodelovala z državami članicami in visokošolskim sektorjem zaradi

⁹ Manuel Souto Otero in Andrew McCoshan, Survey of the Socio-Economic Background of ERASMUS students, Final Report, DG EQC 01/05, 2006.

Schnitzer, Klaus in Middendorff, Elke, EUROSTUDENT 2005. Social and Economic Conditions of Student Life in Europe 2005.

¹⁰ Impact of ERASMUS on European Higher Education: quality, openness and internationalisation - preliminary conclusions. Avgust 2008, CHEPS, INCHER-Kassel in ECOTEC.

¹¹ Centre for Strategy & Evaluation Services LLP, Interim Evaluation of Erasmus Mundus, Final Report, junij 2007, glej http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/news_en.html.

odprave preostalih ovir in oblikovanja inovativnih pristopov. Trenutno posodablja strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju po letu 2010.

Prav tako bo Komisija prispevala k uspehu bolonjskega procesa in za spodbujanje posodobitve evropskega visokega šolstva uporabljala program Erasmus/program vseživljenjskega učenja, 7. okvirni program za raziskave, program Konkurenčnost in inovativnost ter strukturne sklade in posojila EIB.

Novi ukrepi so predvideno na naslednjih področjih:

Mobilnost

Komisija bo preučila vse možnosti za močno povečanje mobilnosti študentov in zaposlenih v Evropi in v zvezi s tem skupaj z državami članicami in drugimi dejavniki preučila možnosti za zagotavljanje ustreznega nadaljnega ukrepanja v zvezi s priporočili foruma strokovnjakov za mobilnost na visoki ravni. To vključuje možnost za razvoj evropskih študentskih kreditov v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko. Komisija predlaga objavo zelene knjige junija 2009 kot naslednjega koraka po forumu na visoki ravni in razpravi o politiki, ki naj bi predvidoma potekala med francoskim predsedovanjem, v kateri bi orisali načine za povečanje izobraževalne mobilnosti ne samo v programu Erasmus, ampak v vseh oblikah učenja, tako da bi postala pravilo in ne izjema.

Prizadevanja za večjo mobilnost (zemljepisno in po sektorjih) raziskovalcev se bodo v tesnem sodelovanju z državami članicami poglobila v okviru izvajanja nedavnega sporočila Komisije o evropskem partnerstvu za raziskovalce, kot je bilo prej omenjeno.

Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta

Komisija bo podpirala pobude, ki bodo pomagale opredeliti nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta za vrsto strokovnih področij na podlagi dela, opravljenega na področju učnih izidov in kompetenc za visoko šolstvo (EQF, bolonjsko ogrodje kvalifikacij¹², uskladitev izobraževalnih struktur v Evropi¹³). To naj bi pomagalo razviti razmislek o tem, kako lahko univerze zagotovijo pravilno mešanico spretnosti in kompetenc za trg dela, kar je bil eden od ciljev, predvidenih v sporočilu o posodobitvi univerz iz leta 2006.

¹² <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/QF-EHEA-May2005.pdf>

¹³ <http://tuning.unideusto.org/tuningeu/>

Sodelovanje med univerzami in podjetji

Komisija bo z načrtovanimi dogodki za jesen 2008 in pomlad 2009 še naprej razvijala forum za sodelovanje med univerzami in podjetji, uveden februarja 2008. Sporočilo o sodelovanju med univerzami in podjetji bo objavila leta 2009.

Preglednost uspešnosti visokega šolstva

Komisija podpira študijo izvedljivosti vzpostavitve zbirke podatkov o evropskih univerzah za razvoj sklopa primerljivih podatkov, ki bi omogočili uvedbo mednarodnih meril uspešnosti univerz, kar naj bi prineslo prve rezultate do leta 2009, poleg tega pa prispeva k projektu OECD Ocenjevanje visokošolskih učnih izidov (AHELO).

Komisija bo podpirala pobude svetovnih razsežnosti za razvoj trdnejših in zanesljivejših metod za klasifikacijo in ocenjevanje uspešnosti univerz, ki bodo vključevale njihova različna poslanstva.

Sklep

Komisija bo s temi pobudami in tudi s svojimi programi in stalnim dialogom o politiki z vsemi zainteresiranimi stranmi še naprej pomagala državam članicam in univerzam pri doseganju ciljev reforme iz Resolucije Sveta z dne 23. novembra 2007.